

4/2021

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset	3
Valtioneuvoston asetukset	8

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	8
Korkein hallinto-oikeus	12
KKO:n valitusluvat	16

VAHVISTETUT LAIT

Laki kilpailulain muuttamisesta (546/2021)

HE 210/2020
TaVM 14/2021

Laki tuli voimaan 24.6.2021.

Muutoksilla oli tarkoitus panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin edellyttämät muutokset. Tavoitteena oli parantaa jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksia ja edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Uudistuksen yhteydessä toteutetut muutokset kohdistuivat muun muassa Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuulemisia, tietopyyntöjä ja tarkastusvaltuuksia, kilpailunrajoituksen toteamista ja lopetettavaksi määräämistä, kilpailunrajoituksen perusteella määrättäviä korjaustoimenpiteitä, kilpailulain nojalla määrättäviä seuraamusmaksuja ja asetettavia uhkasakkoja sekä seuraamusmaksuista vapauttamista ja seuraamusmaksun alentamista koskeviin säännöksiin.

Muutosten tarkoituksena oli myös tiivistää entisestään EU:n kansallisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä muun muassa jäsenvaltioiden rajat ylittävillä sakko- ja uhkasakkopäätösten tiedoksiannoilla ja täytäntöönpanoilla. Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja tuomioistuinten valtuuksia seuraamusmaksun esittämisessä ja määräämisessä laajennettiin. Uudistuksen myötä Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on toimivalta esittää markkinaoikeudelle rakenteellisten korjaustoimenpiteiden määräämistä.

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta (554/2021)

HE 253/2020
TyVM 8/2021

Laki tulee voimaan 1.10.2021.

Ulkomaalaislain uudistuksen tarkoituksena oli ehkäistä ulkomaalaistyövoiman hyväksikäyttöä, edistää hyväksikäyttötapausten havaitsemista ja parantaa hyväksikäytön uhriksi joutuneiden työntekijöiden oikeusasemaa.

Työntekijän oikeusasemaa vahvistaa uusi mahdollisuus myöntää työntekijälle jatkolupa uuden työn hakemista tai yritystoimintaa varten silloin, kun on perusteltua aihetta epäillä, että hänen työnantajansa on merkittäväällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan työnantajana tai muulla tavalla hyväksikäyttänyt häntä.

Mahdollisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi oleskelulupa voidaan jatkossa jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä ulkomaalaisen työntekijän työnantajan tai toimeksiantajan tarkoituksena olevan maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen oleskelulupaa haettaessa.

Lisäksi lainsäädäntömuutoksen myötä ulkomaalaisten työntekijäin työsuhte- ja oleskelulupa-asioiden neuvottelukunta siirretään sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta ja muut siihen liittyvät lait (556–559/2021)

HE 50/2021
YmVM 2/2021

Lait tulevat voimaan 1.10.2021.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, maaineslakia, ympäristönsuojelulakia sekä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia. Uudistuksen myötä täsmennettiin yhteysviran-

omaisista, toimivaltaisista viranomaisista, ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta kuultavista viranomaisista ja kansainvälisestä kuulemismenettelystä valtioiden rajat ympäristövaikutuksiltaan ylittävissä hankkeissa annettuja säännöksiä. Maa-aineslakia muutettaessa varmistettiin myös tietosuoja-asetuksen mukaisten rekisterinpitäjiä koskevien vaatimusten täyttyminen.

Lisäksi uudistuksen yhteydessä tehtiin luonteeltaan teknisiä muutoksia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ja sen liitteisiin.

Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta ja muut siihen liittyvät lait (598–602/2021)

HE 29/2021
TaVM 13/2021

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muutokset tulivat voimaan 30.6.2021. Muihin lakeihin kohdistuvat muutokset tulevat voimaan 1.1.2022.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin lakia kaupankäynnistä rahoitusvälineillä, lakia Finanssivalvonnasta, lakia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, lakia Finanssivalvonnan valvontamaksusta sekä sijoituspalvelulakia. Uudistuksen tarkoituksena oli panna osittain täytäntöön eräiden rahoitusmarkkinoita koskevien direktiivien muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, joka annettiin Euroopan finanssivalvontajärjestelmän tarkistuksen yhteydessä. Lisäksi uudistus toi Euroopan finanssivalvontajärjestelmän tarkistusta koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön.

Raportointipalvelujen tarjoamista koskeva lainsäädäntö siirtyi kansallisista laeista rahoitusvälineiden markkinoita koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen. Samalla raportointipalvelujen tarjoajien valvonta siirrettiin Finanssivalvonnalta Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa huomioidaan muutoksen myötä myös unionin tasolla Euroopan pankkiviranomaiselle keskitettävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvät tehtävät.

Uudistus sisälsi myös luonteeltaan vähäisiä ja teknisiä muutoksia kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettuun lakiin ja Finanssivalvonnasta annettuun lakiin.

Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyvät lait (603–606/2021)

HE 48/2021
TaVM 17/2021

Lait tulivat voimaan 30.6.2021.

Uudistuksen yhteydessä tehtiin muutoksia lakiin biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä, lakiin biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista, lakiin biopolttoöljyn käytön edistämisestä sekä Energiavirastosta annettuun lakiin. Muutosten myötä saatettiin voimaan EU:n uusiutuvaa energiaa koskevan direktiivin uusiutuvan energian edistämistä koskeva sääntely.

Biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa säädetyn kansallisen jakeluvoitteen soveltamisala laajennettiin koskemaan myös biokaasua ja muita kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita. Uudistuksen myötä myös jakeluvoitteen soveltamisrajan alle jäävät jakelijat voivat vapaaehtoisesti hakeutua jakeluvoitteen alaiseksi. Voimaan saatettiin myös tietyistä raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden ja bionesteiden sekä biokaasun osuusrajoiukset ja lisäksi kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuvil-

le nestemäisille ja kaasumaisille liikenteen polttoaineille.

Hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskeva lainsäädäntö (611–617/2021)

HE 241/2020
StVM 16/2021

Laki hyvinvointialueesta (611/2021), hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki (614/2021) sekä säädösten toimeenpanosta ja voimaannpanosta annettu laki (616/2021) tulivat voimaan 1.7.2021. Muut lait tulevat voimaan 1.1.2023.

Uudistuksen myötä Suomeen perustetaan 21 uutta hyvinvointialuetta, joiden vastuulle siirretään nykyisin kuntien vastuulla olevat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät. Uudistuksen tavoitteena oli kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen palvelut, parantaa turvallisuutta, palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Uudistuksen yhteydessä säädettiin uuden hallintotason, hyvinvointialueiden, perustamisen ja toiminnan kannalta keskeiset lait: laki hyvinvointialueesta, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, laki pelastustoimen järjestämisestä, hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla, laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta sekä laki hyvinvointialueiden rahoituksesta. Uudistuksen yhteydessä tehtiin myös runsaasti tarpeellisia muutoksia muuhun lainsäädäntöön.

Lait jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (714–718/2021)

HE 40/2021
TaVL 20/2021

HaVL 22/2021
PeVL 24/2021
YmVM 3/2021

Lait tulivat voimaan 19.7.2021.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin jätelakia, ympäristönsuojelulakia, kemikaalilakia ja rikoslakia. Osa uudistuksen yhteydessä tehdyistä muutoksista toteutti EU:n jätesäädöspaketissa ja pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetussa asetuksessa edellytetyt muutoksia, osa muutoksista johtui kansallisista tarpeista. Laeissa säädettiin uusista jätteen kierrätykseen ja jätteiden erilliskeräykseen liittyvistä tavoitteista ja velvoitteista sekä pantiin täytäntöön myös tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annettuun direktiiviin sisältyvät tuotekiellot ja merkintävaatimukset. Lisäksi täsmennettiin jalisättiintuottajavastuujärjestelmiä koskevia vähimmäisvaatimuksia.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 89/2021) eduskunnalle laiksi rikoslain 17 ja 34 a luvun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia, pakkokeinolakia, poliisilakia, lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, rikosrekisterilakia, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia sekä julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annettua lakia.

Esityksen mukaan terrorismirikoksia koskevia rangaistussäännöksiä muutettaisiin ja täydennettäisiin. Terroristiryhmiin liittyvien säännösten soveltamisala laajenisi merkittävästi, kun rangaistavaksi tulisi yleisesti se, että henkilö hoitaa terroristiryhmän terroristisen rikollisen toiminnan kannalta olennaista tehtävää. Tämä muutos osal-

taan perustelisi sitä, että kyseisen rikoksen eli terroristiryhmän toiminnan edistämisen rikosnimike muutettaisiin terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi.

Uutena terrorismirikoksena säädettäisiin rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehotaminen, jolla kehoitettaisiin tai houkuteltaisiin värväytymiseen terroristiryhmään tai terrorismirikoksen tekemiseen siten, että kehotus tai houkuttelu on omiaan aiheuttamaan värväytymisen tai terrorismirikoksen tekemisen. Kehotuksesta tai houkuttelusta ei edellytetä aiheutuvan terrorismirikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisen vaaraa. Terrorismirikoksiin liittyvästä julkisesta kehottamisesta tuomittaisiin sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehoittamisen rahoittaminen ja matkustaminen toiseen valtioon sellaisen julkisen kehoittamisen tekemistä varten tulisivat rangaistaviksi terrorismirikoksen rahoittamisena ja matkustamisena terrorismirikoksen tekemistä varten.

Terrorismirikoksiin liittyvän julkisen kehoittamisen rangaistavaksi säätämistä johtuvat muutokset tehtäisiin rikosten selvittämisessä, estämisessä ja paljastamisessa käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin. Keinokohtaisista säännöksistä muutettaisiin telekuuntelua, televalvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua koskevia säännöksiä. Lisäksi teknisluonteisia muutoksia tehtäisiin muihin terrorismirikoksiin liittyviin säännöksiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2021.

Hallituksen esitys (HE 94/2021) eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain sekä tulo-tietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia ja eräiden tek-

nisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia. Lakeihin tehtäisiin ne välttämättömät muutokset, jotka aiheutuvat markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia.

EU-asetuksen toimeenpano edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään muun muassa markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista sekä talouden toimijoihin kohdistettavista seuraamuksista. Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset koskien uusia viranomaisen toimivaltuuksia. Lisäksi eräiden teknisten laitteiden valvonnasta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat viittaukset EU-asetukseen sekä asetuksesta johtuvat muutokset seuraamuksia koskevaan sääntelyyn.

EU-asetuksen edellyttämien muutosten lisäksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin tehtäisiin eräitä muita tarkennuksia. Esityksellä laajennettaisiin työsuojeluviranomaisen velvollisuutta tehdä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten siten, että ilmoitusvelvollisuus koskisi myös ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa. Tämän lisäksi työsuojeluviranomaisella olisi jatkossa toimivalta tehdä ilmoitus poliisille tapauksista, joiden osalta viranomaisen on havainnut työntekijän terveyttä tai turvallisuutta työpaikalla koskevien EU:n kemikaaliturvallisuussäännösten vastaista menettelyä.

Esityksellä laajennettaisiin työsuojeluviranomaisen oikeutta saada salassa pidettäviä tietoja toisilta viranomaisilta työolosuhteiden valvontaa varten. Tämän lisäksi tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutos yhdenmukaisesti valvontalain sääntelyn kanssa. Lakien muutosten myötä tulorekisterin tietoja olisi mahdollista hyödyntää myös työolosuhteiden valvonnassa.

Nykyisellään valtioneuvoston asetuksen tasolla oleva sääntely asbestipurkutuyöstä työsuojeluviran-

omaiselle tehtävän ennakkoilmoituksen sisällöstä ehdotetaan osittain siirrettäväksi lain tasolle. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksenhakua koskeviin säännöksiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin liittyvät muutokset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. EU-asetusta aletaan soveltaa 16.7.2021.

Hallituksen esitys (HE 98/2021) eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen tasavallan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaatamiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen tasavallan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus on allekirjoitettu Brysselissä lokakuussa 2018.

Singaporen kanssa tehty sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Sopimuksen tavoitteena on syventää EU:n ja Singaporen yhteistyötä laaja-alaisesti, ja se muodostaa kehyksen alakohtaisille sopimuksille ja yhteistyölle. Sopimus kattaa kaikki olemassa olevat yhteistyön alat ja avaa mahdollisuuksia yhteistyöhön uusilla aloilla. Keskeisiä poliittisia kysymyksiä ja useita sektorikohtaisia yhteistyöaloja käsitellään sopimuksessa varsin yleisellä tasolla. Poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön lisäksi sopimus pitää sisällään yhteistyön alueellisten ja globaalien haasteiden ratkaisemiseksi. Sopimuksessa korostuvat kantojen koordinointi ja tiedonvaihto kansainvälisillä foorumeilla. Demokratiaan, oikeusvaltioon, ihmisoikeuksiin ja muuhun yhteiseen arvopohjaan nojaavien toimintatapojen kehittäminen sekä näiden arvojen edistäminen ovat sopimuksen läpileikkaavia teemoja.

Rinnakkain kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kanssa käytiin

neuvotteluja EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Singaporen välisestä vapaakauppasopimuksesta ja investointisuojaosopimuksesta, joiden kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimus muodostaa institutionaalisen kokonaisuuden.

Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuksen osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaantulon edellyttämien, tarvittavien oikeudellisten menettelyjen suorittamisesta. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdasta samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

Hallituksen esitys (HE 99/2021) eduskunnalle Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan vakausmekanismien perustamisesta tehdyn sopimuksen muuttamisesta Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Irlannin, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Maltan tasavallan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan ja Suomen tasavallan välillä 27.1.2021 ja 8.2.2021 tehdyn sopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Sopimuksessa kehitetään Euroopan vakausmekanismien toimintaa. Keskeiset muutokset nykytilaan koskevat pankkien yhteisen kriisiratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn toteuttamista Euroopan vakausmekanismista, ennalta varautuvan rahoitusavun kelpoisuuskaiteerien muuttamista sekä velkakestävyuden arviointia ja velkajärjestelymenettelyjä.

Sopimus tulee voimaan päivänä, jona kaikki allekirjoittajat ovat tallettaneet ratifioimis- tai hyväksymiskirjat. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdasta samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

Hallituksen esitys (HE 100/2021) eduskunnalle vakaussopimusten sijoittamisesta yhteiseen kriisiratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vakaussopimusten sijoittamisesta yhteiseen kriisiratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta Belgian kuningaskunnan, Bulgarian tasavallan, Tšekin tasavallan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Viron tasavallan, Irlannin, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Kroatian tasavallan, Italian tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Unkarin, Maltan tasavallan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Portugalin tasavallan, Romanian, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan ja Suomen tasavallan välillä 27 päivänä tammikuuta 2021 ja 8 päivänä helmikuuta 2021 tehdyn sopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimus liittyy EU:n pankkiunionin yhteisen kriisiratkaisurahaston Euroopan vakausmekanismien yhteyteen perustettavan yhteisen varautumisjärjestelyn varhaiseen käyttöönottoon. Sopimuksella luodaan nykyisin täysin kansallisille ylimääräisille vakaussopimuille vastaavanlainen vaiheittaisen yhdistämisen polku aina täyteen yhdistämiseen saakka kuin rahastoon etukäteen kerättäville varoille, jotka nykyisin voimassa olevan sopimuksen mukaisesti ovat täysin yhdisty-

neitä siirtymäkauden päätteeksi. Lisäksi väliaikaisesti siirtoihin rahasto-osuuksien välillä tehdään edellisestä muutoksesta johtuva muutos.

Sopimus tulee voimaan päivänä, jona kaikki yhteiseen valvontamekanismiin ja yhteiseen kriisiratkaisumekanismiin osallistuvat allekirjoittajat ovat tallettaneet ratifioimis- tai hyväksymiskirjat. Sopimus ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdasta samaan aikaan, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Hallituksen esitys (HE 101/2021) eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä, jolla kumottaisiin eläintunnistusjärjestelmästä annettu laki. Eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin, eläinlääkintähuoltolakiin, maatalouden tukien toimeenpanosta annettuun lakiin, eläintautilakiin ja sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin esitetään tehtäväksi uudistuksesta johtuvat teknisiä muutokset.

Ehdotetussa uudessa laissa säädettäisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston niin kutsutun eläinterveys sääntöjen täydentämisestä. Eläinterveys sääntöön on koottu osana eläintautien vastustamista aiemmat eläinlajikohtaiset eläinten tunnistamista ja jäljitettävyyttä sekä pitopaikkojen rekisteröintiä koskevat säännökset.

Vaikka eläinterveys sääntöön tarkoituksena on yhdenmukaistaa unionin lainsäädäntöä, jättää se paljon kansallista liikkumavaraa. Ehdotetussa laissa liikkumavaraa käytetään, jotta pitopaikkojen rekisteröinnit ja eläinten merkitykselliset voisivat jatkua nykyisellään sekä jäljitettävyyttä ja rekisteröintiä koskevat kansalliset toimenpiteet olisivat mahdollisia. Laissa säädettäisiin eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä myös lemmikkieläinten hyvinvoinnin var-

mistamiseksi, vaikka eläinterveys-säännöstö ei sisällä eläinten hyvinvointia koskevia säännöksiä. Ehdotus ei merkitsisi suuria sisällöllisiä muutoksia eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin periaatteisiin ja toimenpiteisiin. Laki sisältäisi myös unionin virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentävän sääntelyn.

Voimassa olevaan eläinten tunnistamisen ja pitopaikkojen rekisteröinnin valvonnan viranomaisjärjestelmään ja viranomaisten väliseen tehtäväjakoon ei tulisi merkittäviä muutoksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä aluehallintoviraston välistä tehtävänkokoja kuitenkin selkeytettäisiin. Ehdotuksen mukaan Tulli voisi uutena tehtävänä yhdessä aluehallintoviraston kanssa suorittaa eläinten tunnistamisen valvontaa EU:n sisärajoilla muun valvontansa yhteydessä. Lisäksi poliisi voisi eläin-kuljetusten valvonnan yhteydessä valvoa, että eläimen mukana on sen tunnistusasiakirja silloin, kun lainsäädäntö sitä vaatii.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, lukuun ottamatta maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muutosta, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Hallituksen esitys (HE 103/2021) eduskunnalle laiksi eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annettua lakia.

Eläkeoikeuden siirto Euroopan unionin eläkejärjestelmästä Suomen työeläkejärjestelmään edellyttää, että henkilö on siirtänyt aiemmin Suomessa karttuneen eläkeoikeutensa Euroopan unionin eläkejärjestelmään. Esityksen mukaan Euroopan unionin henkilöstöasetuksen soveltamisalaan kuuluva henkilö, jolle ei ole syntynyt oikeutta eläkkeeseen Euroopan unionin palveluksessa, voisi siirtää koko Euroopan unionin eläkejärjestelmässä karttunutta eläkeoikeutta vastaavan

vakuutus-matemaattisen arvon Suomen työeläkejärjestelmään. Siirto olisi näin mahdollinen myös määräaikaissa palvelussuhteessa Euroopan unionissa olleille henkilöille. Lisäksi siirron edellytyksenä olisi, että henkilölle olisi ennen siirtoa karttunut eläkettä Suomen työeläkejärjestelmään.

Ehdotuksen tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa Euroopan unionin palveluksessa työskennelleen henkilön eläkeoikeuksien siirtämistä Suomen työeläkejärjestelmään. Samalla lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä lainsäädäntötekniisiä ja säädöshuollollisia muutoksia, joiden tavoitteena on ajanmukaistaa sääntelyä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Hallituksen esitys (HE 104/2021) eduskunnalle laiksi Sallan kansallispuistosta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Sallan kansallispuistosta. Kansallispuisto perustettaisiin Sallan kunnassa sijaitsevalle valtion omistamalle Sallatunturin luonnonsuojelualueelle. Sallan kansallispuisto olisi Suomen 41. kansallispuisto.

Yksi pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitteista on luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen. Tämän tavoitteen saavuttamisen keinoihin sisältyy kansallispuistoverkoston laajentaminen. Lisäksi hallitus pyrkii ohjelmassaan edistämään matkailualan kestävä kasvua sekä tukemaan matkailuyrittäjyyttä osana elinvoimaisen Suomen rakentamista ja globaalien kehityshaasteiden ratkaisuja. Perustamalla kansallispuisto Sallaan edistettäisiin mainittujen hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamista.

Toteuttamalla Sallatunturin valtion alueiden suojelu kansallispuistona lisättäisiin alueen yleistä tunnettavuutta ja parannettaisiin alueen yleisöpalveluita. Kansallispuistostatus lisäisi alueen vetovoimaa luonto- ja kulttuurimatkaileukohteena ja loisi uusia mahdollisuuksia kestäväälle matkailun yritystoiminnalle sekä lähialueyhteistyölle luontomatkailussa. Alueen hyvä saavutettavuus julkisilla lii-

kennevälineillä edistäisi kestävä ja vähähiilistä matkailua.

Perustettavaksi ehdotettavaan kansallispuistoon kuuluisi noin 9 983 hehtaaria valtion omistamia maa- ja vesialueita. Kansallispuiston perustamisen yhteydessä muutettaisiin Sallatunturin luonnonsuojelun alueen rajausta ja luonnonsuojelun alueen nimeksi tulisi Rämijängän luonnonsuojelun alue.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 neljanteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2021.

Hallituksen esitys (HE 106/2021) eduskunnalle laiksi Puolustusvoimien virka-avusta poliisille ja eräksi muiksi virka-apua koskeviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille. Samalla esitetään kumottavaksi voimassa oleva samanniminen laki. Rajavartiolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että virka-apua koskeva sääntely vastaisi ehdotettavan uuden lain sääntelyä. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia, puolustusvoimista annettua lakia ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia.

Ehdotettu uusi laki sisältäisi nykyistä täsmällisemmät säännökset virka-avun antamisen edellytyksistä ja virka-apua koskevasta päätöksenteosta. Laissa säädettäisiin myös virka-apupäätöksen toimeenpanosta sekä poliisin ja Puolustusvoimien toimintojen yhteensovittamisesta virka-aputilanteissa. Ehdotetussa sääntelyssä olisi kyse poliisille kuuluvien tehtävien suorittamisesta poliisijohtoisesti.

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja ajantasaistaa virka-apua koskeva sääntely vastaamaan nykyisen turvallisuusympäristön muuttuneita vaatimuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2022 alussa.

Hallituksen esitys (HE 107/2021) eduskunnalle laiksi lääkelain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lääkelakia. Pääministeri San-

na Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan pitkään valmistelussa olleet, pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallituskaudella rauenneet, apteekialaa uudistavat säännökset valmistellaan mahdollisimman pian uudelleen eduskunnan käsittelyyn.

Apteekin perustamisedellytyksiä laajennettaisiin siten, että apteekki voitaisiin perustaa myös silloin kun se on tarpeen apteekkipalvelujen turvaamiseksi. Apteekki ja sivuapteekki voitaisiin perustaa myös sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikön yhteyteen. Apteekien perustamista ja sijaintialueita koskevien päätösten muutoksenhakumenettelyä lyhennettäisiin poistamalla oikaisuvaatimusmenettelyvaihe. Sivuapteekki voitaisiin muuttaa apteekiksi, jos itsenäiselle apteekille on riittävät toimintaedellytykset. Laissa säädettäisiin myös sivuapteekin tarkastuksesta. Apteekin verkkopalvelutoiminnan kieltoa koskevia edellytyksiä täsmennettäisiin. Lakiin lisättäisiin säännös apteekin noutolokerikoista. Apteekin palvelupisteessä voitaisiin harjoittaa terveyden ja hyvinvointiin liittyvää palvelutoimintaa ja vankiterveydenhuollon lääkekeskuksessa koneellista annosjakelua.

Avoimet apteekki- ja sivuapteekkiluvat kuulutettaisiin Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen verkkosivuilla. Apteekkiä koskevaan kuulutukseen sisältyisi tieto apteekin suuruusluokasta. Hakkajien rikostuomiot voisivat estää apteekkiluvan saamisen. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voisi määrätä apteekin toimipisteen väliaikaisesti suljettavaksi.

Apteekkarin vaihdostilanteissa apteekin vastaanottamisen määräaika lyhennettäisiin. Apteekkiluvastaan luopuva apteekkarilaki ei saisi heikentää perusteettomasti apteekkiliiikkeen harjoittamisen edellytyksiä. Hänellä olisi tietojenantamisvelvollisuus uudelle apteekkarille. Laissa säädettäisiin apteekin palvelupisteen ja verkkopalvelun hoidosta apteekkarin vaihtuessa.

Itsehoitolääkkeen hintasääntelyä muutettaisiin siten, että itsehoitolääkkeen vähittäismyyntihinta on enintään lääketaksan mukainen vähittäismyyntihinta ja vähintään lääkkeen valtakunnallisesti käytös-

sä oleva tukkuhinta. Lääkkeen hintasääntelyyn tehtäisiin lisäksi tekniisiä muutoksia.

Sosiaalihuollon palveluasumisyksiköllä olisi luvan tai ilmoituksenvarainen oikeus ylläpitää rajattua yhteiskäyttöön tarkoitettua lääkevarastoa asiakkaiden ennakoimattomia tai äkillisiä lääkitystarpeita varten.

Laista poistettaisiin kansallinen määräaika koskien myyntiluvan ja rekisteröinnin voimassaolon jatkamista koskevia hakemuksia.

Lakia muutettaisiin vastaamaan Euroopan unionin lääkkeiden hyviä tuotantotapoja, lääkkeiden haittavaikutusten ilmoittamista koskevia sekä Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2021.

Hallituksen esitys (HE 109/2021) eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi luottotietolakia, maksupalvelulakia ja rikosrekisterilakia.

Esityksen tarkoituksena on tehdä Euroopan unionin yleisestä tietosuoja-asetuksesta johtuvat välttämättömät muutokset luottotietolakiin ja maksupalvelulakiin sekä samalla selkiyttää mainittujen lakien suhdetta sovellettaviin yleissääntöihin. Luottotietolaista ehdotetaan poistettavaksi henkilötietojen käsittelyä ja sen valvontaa koskevat säännökset, jotka ovat päällekkäisiä tietosuoja-asetuksen kanssa. Lisäksi ehdotetaan lyhennettäväksi eräitä maksuhäiriötietojen säilytysaikoja. Maksupalvelulain asiakas-häiriörekistereihin liittyvät säännökset ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi luottolaitostoinnasta annetun lain ja maksulaitoslain vastaavien säännösten kanssa, huomioiden tietosuoja-asetuksen vaatimukset. Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi rikosrekisterilain säännöstä tietojen luovuttamisesta poikkeustapauksessa henkilön luotettavuuden selvittämiseksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian luokun ottamatta luottotietolain 18 ja 28 §:ää, jotka tulisivat voimaan

kuusi kuukautta myöhemmin kuin muut mainitun lain lainkohdat.

Hallituksen esitys (HE 110/2021) eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sijoitusrahastolakia, vaihtoehtorahastojen hoitajista annettua lakia ja Finanssivalvonnasta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen rajat ylittävää markkinointia koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

Sijoitusrahastolain säännöksiä rahastoyhtiön toiminnasta ja sijoitusrahaston markkinoinnista ulkomailla ehdotetaan muutettaviksi. Lakiin lisättäisiin uudet säännökset sijoittajien käytettävissä olevista järjestelyistä siinä ETA-valtiossa, jossa sijoitusrahastoa markkinoidaan, sekä edellytyksistä ja menettelyistä sijoitusrahaston markkinoinnin lopettamiseksi. Vastaavalla tavalla muutettaisiin myös lain säännöksiä yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoinnista Suomessa.

Vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin lisättäisiin uudet säännökset vaihtoehtorahaston ennakkomarkkinoinnista. Ennakkomarkkinointia koskevat säännökset ulotettaisiin kansallisesti koskemaan myös rekisteröitymisvelvollisia vaihtoehtorahastojen hoitajia sekä kolmansiin maihin sijoittautuneita vaihtoehtorahastojen hoitajia. Lisäksi lakiin lisättäisiin uudet säännökset ei-ammattimaisten asiakkaiden käytettävissä olevista järjestelyistä sekä edellytyksistä ja menettelyistä vaihtoehtorahaston markkinoinnin lopettamiseksi. Lain säännöksiä vaihtoehtorahastojen hoitajan rajat ylittävään toimintaan liittyvistä ilmoitusmenettelyistä ehdotetaan täsmennettäväksi.

Lisäksi tarkoituksena on tehdä sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen rajat ylittävää markkinointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön.

Sijoitusrahastolaisissa ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa säädettäisiin asetuksen rikkomiseen sovellettavista hallinnollisista seuraamuksista sekä vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Sijoitusrahastolakiin ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin tehtäisiin myös vähäisiä tarkistuksia aiempien puutteiden korjaamiseksi.

Finanssivalvonnasta annetussa laissa täsmennettäisiin Finanssivalvonnan valvontavaltuuksia rekisteröitymisvelvollisia vaihtoehtorahastojen hoitajia ja näiden johtoa kohtaan.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, lukuun ottamatta Finanssivalvonnasta annetun lain muutosta, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022. Direktiivin kansallisen täytäntöönpanon määräaika on ollut 2.8.2021.

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022 (664/2021)

Asetus tuli voimaan 1.7.2021 ja se on voimassa 31.12.2022 saakka.

Asetus sisältää säännökset hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoitukseen tarkoitetun valtionavustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Asetuksessa tarkoitettua avustusta voidaan käyttää esimerkiksi toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin, väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän ja -yhtymän toimielinten kustannuksiin sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien kustannuksiin.

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (729/2021)

Asetus tuli voimaan 1.8.2021.

Asetuksella säädettiin hyvinvointialueiden tilinpäätöksissä käytettävistä tilinpäätöslaskelmien kaavois-

ta ja tilinpäätöksen liitetietoista. Asetus määrittelee pääpiirteittäin tilikauden aikaisten taloustietojen raportoinnin sisällön. Vaikka asetus vastaa pitkälti kuntien tilinpäätöksen mallia, otetaan siinä huomioon erityisesti hyvinvointialueiden toiminta ja rahoitusmalli. Asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran vuotta 2021 koskeviin tietoihin.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2021:31

Seksuualirikos – Raiskaus – Todistelu – Näytön arviointi

Kysymys näytön arvioinnista ja DNA-tutkimustulosten merkityksestä raiskausta koskevassa asiassa.

KKO:2021:32

Asunto-osakeyhtiö – Osakkeenomistajan muutostyo

Asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja oli asennuttanut osakehuoneistoonsa kuuluvalla parvekkeelle ilmalämpöpumpun siten, että sen sisä- ja ulkoyksikön välinen läpivienti oli tehty rakennuksen ulkoseinään. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että ilmalämpöpumpun asentamista oli arvioitava asunto-osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n mukaisena osakehuoneistossa tehtävänä muutostyönä.

AsOYL 1 luku 3 §

AsOYL 5 luku 1 § 1 mom

KKO:2021:33

Laiminlyöntirikos – Vammantuottamus – Tuottamus

Neljävuoottaa D:n leikkiessä päiväkodin pihalla olleessa, leikkeihin tarkoitettua rakennelmaa toisen lapsen kuljettama puunkappale oli pudonnut rakennelman kaiteelta osuen D:n päähän ja polveen. Päiväkodin lastenhoitajiin kohdistettu syyte vammantuottamuksesta hylättiin, kun lastenhoitajat eivät olleet laiminlyöneet valvontavastuutaan eivätkä menettelleet huolimattomasti.

RL 3 luku 7 §

RL 21 luku 10 §

KKO:2021:34

Velallisen rikos – Velallisen epärehellisyys – Törkeä velallisen epärehellisyys

Osakeyhtiön hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja A oli luovuttanut yhtiön varoja vakuudettomina lainoina koripallojoukkueiden urheilutoiminnasta vastanneelle yhdistykselle. Yhtiö oli perustettu markkinoimaan yhdistyksen koripallotoimintaa ja hankkimaan yhdistykselle sponsorituloja.

Kysymys siitä, mikä merkitys yhtiön ja yhdistyksen kiinteällä yhteistoiminnalla oli arvioitaessa, oliko varojen luovuttaminen tapahtunut ilman hyväksyttävää syytä ja oliko A syyllistynyt törkeään velallisen epärehellisyyteen. (Ään.)

RL 39 luku 1 §

KKO:2021:35

Asunto-osakeyhtiö – Vahingonkorvaus – Rakennuksen kunnossapito

Asunto-osakeyhtiö oli teettänyt kustannuksellaan A:n hallitseman huoneiston kylpyhuoneessa yhtiön kunnossapitovastuulle kuuluneiden rakenteiden korjauksia. Korjausten vuoksi yhtiö oli velvollinen uusimaan myös A:n kylpyhuoneen sisäosat. A:n mukaan korjaustöissä oli virheitä, ja hän vaati yhtiöltä vahingonkorvausta sillä perusteella, että yhtiö oli laiminlyönyt velvollisuutensa valvoa korjaustöitä. Yhtiö katsoi A:n menettäneen oikeutensa vaatia korvausta, kun virheestä ei ollut viipymättä ilmoitettu yhtiölle.

Korkein oikeus katsoi, että A ei ollut täyttänyt asunto-osakeyhtiölain 4 luvun 8 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuuttaan yhtiöön nähden. Tästä ei kuitenkaan seurannut, että A olisi menettänyt oikeutensa vaatia yhtiöltä vahingonkorvausta.

AsOYL 4 luku 8 §

KKO:2021:36

Kavallus – Saatavan kavallus

A ei ollut palauttanut vuokralaisilleen B:lle ja C:lle vuokrasopimusten päättymisen jälkeen vuokralaisten A:n pankkitilille tallettamia vuokravakuusrahoja.

Korkein oikeus katsoi, ettei yksin laiminlyönti palauttaa varoja täyttäneen rikoslain 28 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua saatavan kavalluksen tunnusmerkistöä. Kun asiassa ei ollut selvitetty, että vuokranantaja olisi oikeudettomasti saanut varoja käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla aiheuttanut tilitysvuokkasuuden täyttämättä jäämisen, syyte saatavan kavalluksesta hylättiin. (Ään.)

RL 28 luku 4 § 3 mom

KKO:2021:37

Ylimääräinen muutoksenhaku – Hakemusasiassa tehdyn päätöksen purkaminen – Adoptio – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus – Asiavaluus

Vuonna 2019 kuolleen A:n biologinen lapsi C vaati, että käräjäoikeuden 24.8.2012 antama päätös adoptiosuhteen vahvistamisesta A:n ja jo päätöstä annettaessa täysi-ikäisen B:n välille puretaan oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 7 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla C:n esittämien uusien seikkojen ja todisteiden perusteella.

Korkein oikeus katsoi, ettei C:llä ollut oikeutta hakea adoption vahvistamista koskevan käräjäoikeuden päätöksen purkamista, koska C ei ollut asianosainen adoptiota koskevassa asiassa eikä myöskään sillä perusteella, että hän oli A:n rinta-perillinen. Adoptiopäätöksen voimaantumiseen ei tässä asiassa liittynyt myöskään sellaisia julkista intressiä koskevia seikkoja, jotka olisivat puoltaneet asialegitimaation laajentamista asianosaispiirin ulkopuolelle. Sen vuoksi Korkein oikeus jätti hakemuksen tutkimatta.

KKO:2021:38

Ryöstörikos – Ryöstö – Törkeä ryöstö – Teräase

Vastaaja oli saadakseen anastettua asianomistajan hallusta omaisuutta lyönyt asianomistajaa kirveen hamarapuolella jalkaan. Korkein oikeus katsoi, että ryöstössä oli käytetty teräasetta rikoslain 31 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

RL 31 luku 2 § 1 mom 3 kohta

KKO:2021:39

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Muutosperuste – Ennakkoratkaisuperuste – Yksityishenkilön velkajärjestely – Velkajärjestelyn este

A oli velkaantunut pääasiallisesti vuosina 2016–2018. Velkaantumisen oli pääosin johtunut sairaudesta eli peliriippuvuudeksi diagnosoidusta nettipeleamisestä. Käräjäoikeus katsoi, että A:n velkajärjestelylle oli yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 10 §:n 7 kohdassa tarkoitettu este. Hovioikeus ei myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa.

Korkeimman oikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteilla katsottiin, että hovioikeuden olisi tullut myöntää A:lle jatkokäsittelylupa ennakkoratkaisu- ja muutosperusteella.

OK 25 a luku 11 § 1 mom 1 kohta
OK 25 a luku 11 § 1 mom 3 kohta
VJL 10 § 7 kohta

KKO:2021:40

Pakkokeino – Vangitseminen – Oikeudenkäyntimenettely – Oikeudenmukainen oikeudenkäynti

A oli vangittu epäiltynä tietomurrosta ja maksuvälinepetoksesta. Kun vangitsemisasiaa käsiteltiin uudelleen, läsnä oli ollut tutkinnanjohtajan määräämänä ylikonstaapeli B, joka oli istunnossa suullisesti esittänyt uuden vangitsemisperusteen. Käräjäoikeus oli määrännyt A:n vangittavaksi myös huumausainerikoksesta.

Ylikonstaapeli ei ole pidättämiseen oikeutettu virkamies, eikä B:llä ollut oikeutta tehdä uutta vangitsemisvaatimusta myöskään sillä perusteella, että hän käytti istunnossa puhevaltaa toimivaltaisen virkamiehen määräämänä. A:n puolustautumisoikeuksia oli loukattu, kun hänelle ei ollut ennen vangitsemisasiain käsittelyä toimitettu kirjallista vangitsemisvaatimusta. A oli siten vangittu pakkokeinoin vastaisesti.

PakkokeinoL 2 luku 9 § 1 mom
PakkokeinoL 2 luku 15 §
PakkokeinoL 3 luku 2 § 1 mom
PakkokeinoL 3 luku 3 § 1 mom
PakkokeinoL 3 luku 6 § 1 mom

KKO:2021:41

Isyys – Isyyden kumoaminen – Edunvalvojan määrääminen – Lapsen osallisuus oikeudet

Lapsen henkilökohtainen kuuleminen oli tarpeen hänen etunsa arvioimiseksi asiassa, joka koski edunvalvojan määräämistä isyyden kumoamiskanteen nostamista varten. Kuuleminen voitiin toteuttaa noudattaen, mitä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 15 a §:ssä säädetään.

A oli tunnustamisen perusteella vahvistettu lapsen isäksi. Oikeudenkäynnin aikana oli selvinnyt, että lapsen biologinen isä oli todennäköisesti B. Lapsi ja B olivat alkaneet pitää yhteyttä ja tavata säännöllisesti, ja kuultaessa lapsi ilmoitti pitävänsä B:tä isänään. Samaan aikaan lapsen ja A:n välinen yhteydenpito oli kokonaan päätynyt. Edunvalvojan määräämiseen katsottiin olevan lapsen edun kannalta erittäin painava syy, ja hakemus hyväksyttiin.

IsyysL 42 § 1 mom
YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus 12 art
IhmisoikeusSop 8 art
L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 15 a §

KKO:2021:42

Perustuslaki – Perustuslain etusija – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus – Rikosuhrimaksu

Vastaaja valitti hovioikeuteen käräjäoikeuden määräämästä rikosuhrimaksusta. Hovioikeus katsoi, että rikosuhrimaksusta ei voinut rikosuhrimaksulain 5 §:n mukaan hakea muutosta, kun valittaja ei ollut hakenut muutosta myös pääasiaan. Hovioikeus jätti tämän vuoksi valituksen tutkimatta.

Korkein oikeus katsoi, että vastaajalla oli oikeus valittaa erikseen hänelle virheellisin perustein määrätystä rikosuhrimaksusta ja jätti perustuslain 106 §:n nojalla soveltamatta muutoksenhaun rajoittamista koskevan rikosuhrimaksulain säännöksen.

PL 21 § 2 mom
PL 22 §

PL 106 §
L rikosuhrimaksusta 2 §
L rikosuhrimaksusta 5 §

KKO:2021:43

Oikeudenkäyntikulut – Kanteen peruuttaminen

Konkurssiin asetetun osakeyhtiön edustaja A oli vahvistanut pesäluettelon, jonka liitteiden mukaan yhtiön omaisuuteen kiinnitetty panttivelkakirja oli A:n hallussa. Konkurssipesä oli pesäluettelosta ilmenevien tietojen perustella vaatinut takaisinsaantikanteessa A:n ja yhtiön välisten panttausoikeus toimien peräyttämistä ja panttivelkakirjan palauttamista konkurssipesälle. A oli vastauksessaan ilmoittanut, ettei panttivelkakirja ollut hänellä. Tämän jälkeen konkurssipesä oli selvittänyt, että panttivelkakirja oli pantattuna eräälle pankille. Konkurssipesä oli peruuttanut kanteensa.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevin perustein, että asiassa ei ollut oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä poiketa siitä lähtökohdasta, että kanteen peruuttanut asianosainen on velvollinen korvaamaan vastapuolensa oikeudenkäyntikulut asiassa. Konkurssipesä veloitettiin korvaamaan A:n oikeudenkäyntikulut.

OK 21 luku 7 § 2 mom

KKO:2021:44

Seksuaalirikos – Raiskaus – Todistelu – Näytön arviointi

Kysymys näytön arvioinnista raiskausta koskevassa asiassa.

RL 20 luku 1 § 1 mom

OK 17 luku 3 §

Ks. KKO:2013:96, KKO:2021:5

KKO:2021:45

Kunnianloukkaus – Törkeä kunnianloukkaus – Sananvapaus

A:n ja B:n ollessa keskenään sukupuolisessa kanssakäymisessä A oli kieltänyt B:tä jatkamasta menettelyä. A:n mukaan B ei ollut noudattanut kieltoa. A oli tämän jälkeen noin vuoden aikana kertonut usealle henkilölle B:n raiskanneen hä-

net. Kysymys siitä, oliko A syyllistynyt törkeään kunnianloukkaukseen. (Ään.)

RL 24 luku 10 §

KKO:2021:46

Oikeudenkäyntimenettely – Tutkimatta jättäminen – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus

Syyttäjä vaati vastaajalle rangaitusta törkeästä velallisen epärehellisydestä sillä perusteella, että tämä oli aiheuttanut yhtiön maksukyvyttömyyden tai oleellisesti pahentanut sitä. Syytteeseen yhtynyt asianomistaja vaati rikoksen perusteella vahingonkorvausta.

Käräjäoikeus luki vastaajan syyksi yhtiön maksukyvyttömyyden oleellisen pahentamisen ja hyväksyi vahingonkorvausvaatimuksen määrän. Käräjäoikeuden mukaan vastaaja ei kuitenkaan ollut aiheuttanut yhtiön maksukyvyttömyyttä.

Vastaaja valitti hovioikeuteen. Asianomistaja vaati kirjallisessa vastauksessaan ja syyttäjää pääkäsitellyssä, että vastaajan syyksi luetaan myös yhtiön maksukyvyttömyyden aiheuttaminen.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevin perustein, että hovioikeudella oli oikeus tutkia syyttäjän ja asianomistajan vaatimukset.

KKO:2021:47

Työsopimus – Työntekijän takaisin ottaminen

Taloudellisista ja tuotannollisista syistä irtisanotulle työntekijälle ei ollut tarjottu työtehtäviä, joihin työnantaja oli työsopimuslain 6 luvun 6 §:ssä säädetyn takaisinottoajan päätyttyä ottanut uusia työntekijöitä. Työntekijän mukaan työnantaja oli rikkonut takaisinottovelvollisuuttaan, koska työnantaja oli jo takaisinottoaikana tiennyt tarvitsevansa uusia työntekijöitä.

Korkein oikeus katsoi, että työnantaja ei ollut rikkonut takaisinottovelvollisuuttaan, koska työnantaja oli vasta takaisinottoajan päätymisen jälkeen päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin uusien työntekijöiden ottamiseksi eikä päätöksentekoa ollut siirretty takaisinottoajan päättymisen jälkeiseen aikaan ta-

kaisinottovelvollisuuden kiertämiseksi.

TSL 6 luku 6 §

KKO:2021:48

Konkurssi – Takaisinsaanti konkurssipesään – Takaisinsaantin vaikutukset

Kioskiyrittäjä A Oy oli velan maksuksi luovuttanut B Oy:lle kioskin tavara-astan. A Oy:n konkurssipesän vaatimuksesta maksu oli määrätty peräytettäväksi.

Korkein oikeus katsoi, että B Oy:lä ei ollut oikeutta täyttää takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 15 §:n 1 momentin mukaista palautusvelvollisuuttaan eikä 3 momentin mukaista korvausvelvollisuuttaan luovuttamalla konkurssipesälle velalliselta saatua omaisuutta vastaavia tavaroita.

TakSL 15 §

KKO:2021:49

Työsopimus – Työehtosopimuksen yleissitovuus – Työehtosopimus

A ja B olivat työskennelleet kuorma-autonkuljettajina yhtiössä, joka oli soveltanut heidän työsuhteisiinsa yleissitovana työehtosopimuksena niin sanotun teollisuuslinjaperiaatteen mukaisesti maa- ja vesirakennusalan työehtosopimusta. A ja B vaativat, että heidän työsuhteisiinsa oli sovellettava niin ikään yleissitovaa ahtausalan työehtosopimusta, koska he olivat pääosin työskennelleet satama-alueella kuljettaen lastia.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että yhtiö oli voinut päätoimialansa mukaisesti noudattaa A:n ja B:n työsuhteissa yleissitovana työehtosopimuksena maa- ja vesirakennusalan työehtosopimusta. (Ään.)

KKO:2021:50

Lähestymiskielto

B oli julkaissut sosiaalisen median tilillään useita A:ta koskevia kirjoituksia, jotka olivat sisältönsä ja lukuisuutensa vuoksi olleet omiaan vakavasti häiritsemään A:ta. B:n kirjoittelu ei ollut tullut suoraan A:n tietoon, koska A oli estä-

nyt B:n omilla sosiaalisen median tileillään. B ei ollut ottanut sosiaalisessa mediassa suoraan yhteyttä A:han lähettämällä hänelle viestejä tai merkitsemällä häntä julkaisuihinsa. A oli saanut tiedon B:n julkaisuista muiden henkilöiden kautta.

Korkein oikeus katsoi, että B:n kirjoittelu ei ollut ollut lähestymiskiellolaissa tarkoitettua yhteyden ottamista A:han tai sen yrittämistä. Asiassa ei ollut myöskään perusteltua aihetta olettaa, että B tulisi vakavasti häiritsemään A:ta ottamalla tähän suoraan yhteyttä tai sitä yrittämällä. Lähestymiskiellon määrittämiselle ei ollut laissa säädettyjä edellytyksiä.

LähestymiskielloL 1 §
LähestymiskielloL 2 §
LähestymiskielloL 2 a §
LähestymiskielloL 3 §

KKO:2021:51

Oikeudenkäynnin julkisuus – Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus – Oikeudenkäyntiavustaja – Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista – Valvonta – Oikeudenkäyntimenettely – Tuomion perustelevuus

Hovioikeus määräsi lupalakimiestä koskevan valvonta-asian oikeudenkäyntiasiakirjat salassa pidettäväksi oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 10 §:n nojalla perustelematta enemmälti ratkaisuaan.

Korkein oikeus katsoi, etteivät salassapitomääräyksen perustelut täyttäneet laissa asetettuja vaatimuksia. Oikeudenkäyntiasiakirjat eivät myöskään sisältäneet sellaisia tietoja, joiden vuoksi salassapitomääräyksen antamisen edellytykset olisivat täyttyneet.

YTJulkL 10 §
YTJulkL 28 § 4 mom

KKO:2021:52

Työrikos – Työturvallisuusrikos – Työaika

Työnantajan edustajia syytettiin työturvallisuusrikoksesta sillä perusteella, että he olivat teettäneet työntekijöillä ylityötä huomattavasti yli työaikalaissa sallitun enimmäismäärän.

Korkein oikeus katsoi, että työaikalain säännöksiä ylityön enimmäismäärästä ei voida pitää rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:ssä tarkoitettuina työturvallisuusmääräyksiä. Työnantajan edustajat olivat kuitenkin rikkoneet työturvallisuuslain säännöksistä johtuvia velvollisuuksiaan huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä teettämällä työntekijöillä huomattavasti liikaa ylityötä. Heidät tuomittiin tällä perusteella työturvallisuusrikoksesta.

Kysymys myös työaikaosuojelurikoksen tunnusmerkitön täyttymisestä työnantajan edustajien laiminlyötyä työaikalainpidon pitämisen.

RL 47 luku 1 §
RL 47 luku 2 §
TyöturvallisuusL 8 §
TyöturvallisuusL 10 §

KKO:2021:53

Muutoksenhaku – Valituslupa – Todistaja

Hovioikeuden päätöksestä, jolla pääkäsittelystä pois jäänyt todistaja oli oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 62 §:n 1 momentin nojalla määrätty noudettavaksi myöhemmin pidettävään pääkäsittelyyn, saatiin kannel-la Korkeimpaan oikeuteen valituslupaa pyytämättä. (Ään.)

Vahvennettu jaosto
OK 17 luku 69 §
OK 30 luku 2 §

KKO:2021:54

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely – Syyte – Syytesidonnaisuus

Vanhemmat olivat aiheuttaneet 5–6-vuotiaalle lapselleen kipua ja vahingoittaneet tämän terveyttä muun muassa laiminlyömällä atooppisen ihon hoidon ja sitomalla tämän kätet yhteen ruokailemisen ja yön ajaksi. Kysymys siitä, oliko pahoinpitely tehty erityisen julmalla tavalla.

Kysymys myös syytesidonnaisuudesta, kun hovioikeus oli osana pahoinpitelyä lukenut vastaajien syyksi myös lapsen ajoittaisen sulkemisen veneen kajuuttaan, vaikka teosta oli erikseen syytetty vapaudenriistona eikä teonkuvauksessa ollut väitetty, että kajuuttaan sulke-

misella olisi vahingoitettu lapsen terveyttä.

KKO:2021:55

Oikeudenkäyntiasiamies – Laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista – Valvonta – Kurinpäällinen seuraamus – Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa

Valvontalautakunta esitti luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamista katsottuaan tämän menetelleen toistuvasti velvollisuuksiensa vastaisesti. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta katsoi seuraamusmaksun olevan riittävä seuraamus sanotusta menettelystä. Oikeuskanslerin valitettua hovioikeuteen ja vaadittua luvan peruuttamista luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja vaati vastauksessaan suullisen käsittelyn toimitamista itsensä ja nimeämiensä todistajien kuulemiseksi. Hovioikeus hylkäsi pyynnön suullisen käsittelyn toimittamisesta ja määräsi luvan peruutettavaksi.

Korkein oikeus katsoi ratkaisutaan ilmenevin perusteiden, että hovioikeuden olisi pitänyt toimittaa asiassa suullinen käsittely lupalakimiehen kuulemiseksi.

KKO:2021:56

Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen – Haitanteko virkamiehelle

Vankeusvanki A oli sylkäissyt verta sisältävää sylkeä vankilan vartijan kasvoille ilmoittaen, että hänellä oli HIV-tartunta. A:ta syytettiin virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

A:n menettely ei täyttänyt rikoslain 16 luvun 1 §:ssä säädettyä väkivallan käyttämistä tai sillä uhkaamista koskevaa tunnusmerkkiä. A:n syyksi luettiin haitanteko virkamiehelle.

RL 16 luku 1 §
RL 16 luku 3 §

KKO:2021:57

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely

Teleskooppipatukka ei ollut rikoslain 21 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu ampuma- tai

teräaseeseen rinnastettava hengen-vaarallinen väline. (Ään.)

RL 21 luku 6 §
Ks. KKO:2020:37, KKO:2010:36,
KKO:2009:79, KKO:1996:65

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2021:78

Alkoholilaki – Alkoholijuomien anniskelulupa – Anniskeluluvan myöntämisen edellytykset – Ravitsemistoiminnan harjoittaja – Elintarvikehuoneisto – Elintarvikehuoneistosta ilmoittaminen

Yhtiö oli hakenut alkoholijuomien anniskelulupaa myydäkseen asiakkailleen alkoholijuomia nautittavaksi parturi-kampaamopalveluiden yhteydessä. Aluehallintovirasto oli hylännyt hakemuksen sillä perusteella, ettei yhtiö ollut alkoholilain 18 §:ssä tarkoitettulla tavalla ravitsemistoimintaa harjoittava toimija. Hallinto-oikeus oli valituksenalaisella päätöksellään kumonnut aluehallintoviraston päätöksen ja palauttanut asian aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Asiassa oli aluehallintoviraston valituksesta ratkaistavana kysymys siitä, tarkoittiko alkoholilain 18 §:ssä asetettu edellytys anniskeluluvan myöntämisestä ravitsemistoiminnan harjoittajalle sitä, että luvanhakijan oli osoitettava liikehuoneistonsa olevan elintarvikelaissa säädettyllä tavalla ilmoitettu elintarvikehuoneisto ja sen täyttävän elintarvikehuoneistoa koskevat vaatimukset.

Alkoholilakiin ei sisälly vanhaa alkoholilakia (1143/1994) vastaavaa säännöstä siitä, että anniskelupaikan tuli soveltua ravitsemisliiketoimintaan ja että anniskelupaikan tiloineen tuli täyttää ne vaatimukset, jotka niiden käytölle ravitsemisliiketoimintaan oli lainsäädännössä asetettu. Toisin kuin vanhan alkoholilain nojalla nykyisen alkoholilain 18 §:n perusteella lupaviranomaisen ei hallituksen esityksessä (HE 100/2017 vp) lausutun mu-

kaan anniskeluluvan myöntämisedellytysten täyttymistä arviooidessaan yleisesti edellytetty tutkivan seikkoja, jotka koskivat vanhassa alkoholilaissa tarkoitettujen muun lainsäädännön vaatimusten täyttymistä.

Anniskeluluvan myöntämisen edellytyksiä koskevassa alkoholilain 18 §:n 1 momentissa viitatus majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain ja sen 1 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella anniskeluluvan edellytykseksi ei voitu katsoa asetetun sitä, että elintarvikehuoneistosta olisi tehty elintarvikelain 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus tai että olisi esitetty selvitys elintarvikehuoneistosta koskevien vaatimusten täyttymisestä.

Arvioitaessa anniskeluluvan myöntämisedellytysten täyttymistä oli otettava huomioon, että lupaedellytysten tulee käydä ilmi laista, sekä vanhan ja nykyisen alkoholilain mukaisen lupaharkinnan eroavuudesta lausuttu. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei alkoholilain 18 §:ää ollut tarkoitettu tulkittavan tavanomaisesta poikkeavan anniskeluluvan hakijankaan kohdalla siten, että harkitessaan anniskeluluvan myöntämisedellytysten täyttymistä aluehallintovirasto voisi edellyttää hakijan esittävän selvityksen elintarvikehuoneistosta koskevan ilmoituksen tekemisestä ja siitä, että tila täytti elintarvikehuoneistolle asetetut vaatimukset.

Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta.

Alkoholilaki 2 § 2 momentti, 3 § 1 momentti 12 kohta ja 2 momentti, 5 § 1 momentti, 8 § sekä 18 § 1 momentti
Valtioneuvoston asetus alkoholilain täytäntöönpanosta 1 ja 8 § Laki majoitus- ja ravitsemistoiminnasta 1 § 1 momentti ja 2 momentti 2, 4 ja 6 kohta sekä 6 momentti
Elintarvikelaki (23/2006) 6 § 18 kohta, 10 § ja 13 § 1 momentti

KHO:2021:102

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa perhesiteen perusteella – Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantaminen – Maahantulokiellon päättymisen – Aikaisem-

man karkottamis päätöksen perusteena olleet seikat

Hakijan perhesideperusteinen oleskelulupa oli hylätty yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantamisen perusteella. Hänet oli aikaisemmin karkotettu kotimaahansa hänen syyllistyttyään törkeään huumausainerikokseen. Hänelle määrätty maahantulokiello oli päättynyt.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että uuden oleskeluluvan myöntämistä harkittaessa on tullut ottaa huomioon hakijan karkottamisen perusteena olleet seikat. Maahantulokiellon päättymisen ei merkinyt, ettei sen perusteena olleilla seikoilla olisi merkitystä haettaessa uutta oleskelulupaa. Vaikka oleskeluluvan myöntämiselle oli yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen perustuva este, asiassa tuli suorittaa myös ulkomaalaislain 66 a §:n mukainen kokonaisharkinta ja siinä ottaa huomioon lapsen etu.

Ulkomaalaislaki 6 § 1 momentti, 36 § 1 momentti, 50 § 1 momentti ja 66 a §
Euroopan ihmisoikeussopimus 8 artikla
Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten tuomio Ejimson v. Saksa 1.3.2018
Unionin tuomioistuimen tuomio 4.4.2017 C-544/15 (suuri jaosto), Fahimian, ECLI:EU:C:2017:255

Ympäristöasiat

KHO:2021:72

Maastoliikenne – Maastoliikennelupa – Metsähallitus – Julkinen hallintotehtävä – Erytisperusteinen kalastusoikeus – Erämaa-alue – Poronhoito – Maastoliikenteestä aiheutuva haitta – Yhdenvertaisuus – Hallinnon oikeusperiaatteet – Maastoliikenneperiaatteet

Metsähallitus oli perustellut erämaa-alueelle haetun maastoliikennelupahakemuksen hylkäämistä sillä, että sen hyväksymien maastoliikenneperiaatteiden mukaan erityisperusteisen kalastusoikeuden perusteella ei ollut mahdollista myöntää talviaikaisia maastoliikennelupia nautintajärville kulkemiseen. Hallinto-oikeus oli luvanhakijan

valituksesta kumonnut päätöksen ja palauttanut asian Metsähallitukselle uudelleen käsiteltäväksi. Hallinto-oikeus oli perustellut päätöstään muun ohella sillä, että kukin lupa-asia oli ratkaistava tapauskohtaisen arvioinnin perusteella eikä haetun luvan mukaisesta ajosta moottorikelkalla aiheutunut erämaa-alueelle tai poronhoidolle selalaista haittaa, että lupaa ei olisi voittoa myöntää.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Metsähallitus saattoi maanomistajana lähtökohtaisesti omalla harkinnallaan päättää luvan myöntämisestä tai myöntämättä jättämisestä. Metsähallituksen harkintavaltaa rajoitti kuitenkin maastoliikennelupien myöntämisen kuuluminen sen julkisiin hallintotehtäviin. Metsähallituksen tuli maastoliikennelupia myöntäessään huolehtia sekä maastoliikenteestä aiheutuvien haittojen ehkäisemisestä että luvanhakijoiden yhdenvertaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Vaikka Metsähallituksen hyväksymät maastoliikenneperiaatteet eivät olleet oikeudellisesti sitovia, Metsähallitus saattoi yksittäisen luvan myöntämisen edellytyksiä koskevassa harkinnassaan luvanhakijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi tukeutua maastoliikenneperiaatteista ilmeneviin linjauksiin.

Moottorikelkan liike, melu ja siitä jäävät urat häiritsivät eläinten pesintää ja ruokailua sekä porojen liikkumista ja poronhoitoa. Haitat lisääntyivät lupien määrän kasvaessa. Metsähallituksen mukaan maastoliikennelupien myöntäminen erityisperusteisen kalastusoikeuden harjoittamiseen johtaisi lupien määrän merkittävään kasvuun.

Yhdenvertaisuusperiaate ja tasapuolisen kohtelun vaatimus edellyttivät, että Metsähallitus kohteli samassa asemassa olevia luvan hakijoita samalla tavoin. Metsähallituksen tuli yksittäistä maastoliikennelupaa myöntäessään varmistua, että muutokset lupaharkinnassa noudatettavissa linjauksissa eivät johtaneet lupien määrän ja haitallisten vaikutusten lisääntymisen myötä ristiriitaan lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden kanssa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että Metsähallituksen päätös hylätä

hakemus kiinteistöön kuuluvan erityisperusteisen kalastusoikeuden käytön edellyttämään liikkumiseen moottorikelkalla vapaa-ajan kalastusta varten ei ollut yhdenvertaisuusperiaatteen tai tasapuolisen kohtelun vaatimuksen tai muidenkaan hallinnon oikeusperiaatteiden vastainen. Näin ollen Metsähallitus oli voinut hylätä hakemuksen, eikä hallinto-oikeuden olisi tullut kumota sitä lainvastaisena.

Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja Metsähallituksen hakemuksen hylkäävä päätös saatettiin voimaan.

Suomen perustuslaki 6 §

Hallintolaki 6 §

Maastoliikennelaki 1 § ja 4 § 1 momentti

Laki metsähallituksesta 5 § 1 ja

2 momentti ja 6 § 2 momentti

Erämaalaki 1 § 1 momentti ja 2 §

KHO:2021:87

Ydinenergilaki – Malminrikastustoiminta – Uraanin talteenotto – Sijaintikunnan puolto luvan myöntämiselle – Hakemuksen muuttaminen

Valtioneuvosto oli myöntänyt yhtiölle ydinenergilain 21 §:n mukaisen luvan malminrikastustoimintaan, jonka tarkoituksena oli ottaa talteen yhtiön kaivoksesta louhitun nikkelimälmin sisältämää uraania. Yhtiölle oli lisäksi myönnetty lupa kaivos- ja malminrikastustoimintaan, jonka tarkoituksena oli käsitellä uraanin talteenottolaitoksella toisen yhtiön tehtaalla erotettua uraania enintään 10 tonnia.

Ennen valtioneuvoston päätöstä työ- ja elinkeinoministeriö oli pyytänyt laitoksen sijaintikunnalta lausunnon. Kunta oli valtuuston hyväksymässä lausunnossa puoltanut luvan myöntämistä lausunnossa asetetuilla ehdoin. Kunta oli edellyttänyt, ettei alueelle saanut tuoda uraanilaitoksen käsiteltäväksi kaivoksen ulkopuolelta louhittuja uraanipitoisia aineksia. Yhtiö oli muuttanut hakemustaan sen jälkeen, kun kunta oli antanut siitä lausuntonsa. Muutetun hakemuksen mukaan toisen yhtiön tehtaalla tuotavan uraanin määrälle asetettaisiin 10 tonnin yläraja, mutta sen alkupeleä ei rajoitettaisi luvassa. Työ- ja elinkeinomi-

nisteriö ei ollut varannut kunnalle tilaisuutta lausua muutetusta hakemuksesta ja antaa näin ydinenergilain 21 §:n 4 momentissa tarkoitettua suostumusta myös muutetun hakemuksen osalta. Valtioneuvosto oli myöntänyt luvan yhtiön muutetun hakemuksen mukaisesti.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kunnan nimenomainen puolto oli ehdoton edellytys luvan myöntämiselle. Se, että kunta ei ollut valittanut valtioneuvoston päätöksestä, ei tarkoittanut, että kunta olisi antanut muutetulle hankkeelle ydinenergilain 21 §:n 4 momentissa tarkoitettua suostumuksensa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi edellä sanotuin perustein, ettei kunta ollut ydinenergilain 21 §:n 4 momentin mukaisesti ilmaissut puoltavansa luvan myöntämistä valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettulle muutetun hakemuksen mukaiselle toiminnalle. Koska laissa säädetty ehdoton edellytys luvan myöntämiselle puuttui, valtioneuvoston päätös oli tältä osin kumottava.

Ydinenergilaki 21 § 4 momentti

KHO:2021:94

Yksityinen luonnonsuojelualue – Luonnonsuojelualueen perustaminen – Rauhoitusmääräykset – Liikkumisen rajoittaminen – Pyöräily – Haitat kasvillisuudelle ja eläimistöille – Jokamiehen-oikeudet – Hoito- ja käyttösuunnitelma – Päätöksen perusteleva

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) oli kaupungin hakemuksesta päättänyt yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisesta luonnonsuojelulain 24 §:n 1 momentin nojalla kaupungin omistamalle maalle. Päätöksessä oli muun ohella annettu määräyksiä alueella liikkumisen rajoittamisesta. Päätöksen mukaan pyöräily oli sallittua vain siihen osoitetuilla reiteillä. Pyöräilylle sallittuja reittejä ei ollut osoitettu päätöksessä. Päätöksessä ei ollut erikseen perusteltu pyöräilyn rajoittamista koskevaa rauhoitusmääräystä.

Jokamiehenoikeuksiin kuuluva liikkuminen, kuten pyöräily, oli luonnonsuojelualueella lähtökohtaisesti sallittua, jollei sitä ollut erikseen

rajoitettu. Luonnonsuojelulain 18 §:n 2 momentin ja 24 §:n 2 momentin mukaisesti liikkumista voitiin rajoittaa, jos se oli tarpeen alueen elämistön tai kasvillisuuden säilymiseksi.

Asiassa saadun selvityksen mukaan luonnonsuojelualueella oli lehtoja ja runsaslahopuustoista kangasmetsää. Maastopyöräilijöiden ja muidenkin ulkoilijöiden käyttämällä reiteillä oli syntynyt uusia pyöräauroja metsään, ja olemassa olevat polut olivat leventyneet, mistä oli seurannut maaston kulumista erityisesti kosteissa ja märissä paikoissa. Kun otettiin huomioon alueen luonnosta saatu selvitys, oli pidettävä selvänä, että pyöräily maastossa saattoi aiheuttaa haittaa alueen elämistön ja kasvillisuuden ominaispiirteiden säilymiselle. Pyöräilyn rajoittaminen oli siten ollut erityisesti lehtojen ja alueen muun kulumiselle herkän lajiston suojelun vuoksi perusteltua.

Luonnonsuojelulain 18 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 momentti ja hallintolain 45 §:n 1 momentti huomioiden jokamiehenoikeudella tapahtuvaa liikkumista rajoittava määräys olisi kuitenkin tullut perustella päätöksessä riittävän selkeästi. Päätöksen kumoaminen yksinomaan tällä perusteella ei kuitenkaan ollut tarpeen, kun otettiin huomioon alueen luonne, rajoituksen tarpeellisuus luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelutason säilyttämisen kannalta sekä päätöksen yleiset perustelut.

Luonnonsuojelulain 18 §:n 2 momentin perusteella annettu polkupyöräilyä rajoittava määräys voitiin sinänsä sisällyttää perustamispäätökseen. Pyöräilyä ei ollut ELY-keskuksen päätöksellä kokonaan kielletty, vaan se oli sallittua tähän tarkoitukseen osoitetuilla pyöräilyreiteillä. Luonnonsuojelulain 19 §:n 1 momentin mukaisesti luonnonsuojelualueen hoidon ja käytön järjestämistä varten voitiin laatia hoito- ja käyttösuunnitelma. Pyöräilyreittien täsmällinen sijainti voitiin osoittaa hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Koska reittien tarkka sijainti riippuu osittain yleiskaavan ohjeellisista linjauksista ja maastossa tehtävästä arvioinnista, ei suojeluesitykseen ole myöskään ollut välttämätöntä liittää luonnosta käyttö-

ja hoitosuunnitelmasta, vaikka tällainen luonnos voisi olla yleensä perusteltu päätöksessä tarkoitettun pyöräilymahdollisuuden havainnollistamiseksi.

Luonnonsuojelulaki 18 § 2 momentti, 19 § 1 momentti sekä 24 § 1 ja 2 momentti
Hallintolaki 45 § 1 momentti

KHO:2021:95

Ympäristölupa – Jäte – Ammattimainen ja laitospainainen käsittely – Jätteen hyödyntäminen – Jätteen loppusijoittaminen – Pellon viljelyolosuhteiden parantaminen – Pilaantumaton maa-aines

Yhtiö oli hakenut ympäristölupaa sen rakennustoiminnassa ylijäävien pilaantumattomien maa-ainesten hyödyntämiselle pellon kasvuo-olosuhteiden parantamiseksi. Hakemuksen mukaan tarkoitus oli hyödyntää yhteensä 320 000 tonnia maa-aineksia viiden vuoden aikana vaihteittain 12 hehtaarin kokoisella peltoalueella siten, että pellonkorotus olisi enintään kolme metriä. Aluehallintovirasto oli hylännyt hakijan ympäristölupahakemuksen ja hallinto-oikeus oli hylännyt yhtiön valituksen.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko hakemuksen mukainen pilaantumaton maa-aines tulkittava jätelain soveltamisalan piiriin kuuluvaksi jätteeksi ja jos oli, oliko hakemuksen mukaisessa toiminnassa kyse jätteen ammattimaisesta tai laitospainaisesta käsittelystä. Edelleen kysymys oli siitä, oliko toiminnassa kyse jätteen hyödyntämisestä vai jätteen loppusijoittamisesta sekä ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä.

Jätelaila toimeenpannun jätedirektiivin soveltamisalarajauksen mukaan direktiiviä ei sovelleta maa-ainekseen ja muuhun luonnosta peräisin olevaan ainekseen, joka ei ole pilaantunut ja joka on kaivettu pois rakennustoimien aikana, kun on varmaa, että aines käytetään kaivupaikalla sellaisenaan rakennustarkoituksiin. Jätelakiin ei sisälly vastaavaa soveltamisalarajausta. Ottaen huomioon mitä jätelain esitöissä jätelain soveltamisalan rajauksia koskevan 3 §:n yksityiskohdissa perusteluissa on todettu,

jätteen käsitteen tulkintaa maa-ainesten osalta ei Suomessa ole kuitenkaan tämän vuoksi pidettävä suppeampana tai laajempaan kuin mitä direktiivissä on tarkoitettu. Jätedirektiivin johdantolauseen 11 mukaan pois kaivetun maa-aineksen ja muun luonnosta peräisin olevan aineksen, joka ei ole pilaantunut ja joka käytetään muualla kuin sillä paikalla, josta se on kaivettu, luokittelua jätteeksi olisi tarkasteltava jätedirektiivin mukaisen jätteen määritelmän sekä sivutuotteita tai jätteeksi luokittelun päättymistä koskevien säännösten mukaisesti. Näin ollen jätelain 5 §:n 2 momentissa esitetyt sivutuotetta koskevat kriteerit oli otettava muiden perusteiden ohella huomioon arvioitaessa, oliko rakennustyömaalla syntyviä maa-aineksia pidettävä jätteenä.

Pellonparannukseen käytettävän pilaantumattoman maa-aineksen jäteluonnetta arvioitaessa keskeisiä seikkoja olivat muun ohella toiminnan suunnitelmallisuus sekä se, korvaisiko maa-aines aidosti kyseiseen tarkoitukseen käytettävää muuta maa-ainesta ja oliko hakemuksessa esitetty pellon korotus tosiasiallisesti tarpeen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että asiassa esitettyllä selvityksellä ei ollut luotettavasti osoitettu, että maa-aineksilla korvattaisiin aidosti neitseellisiä maa-aineksia hakemuksessa esitetty määrä ja että maa-aines hankittaisiin muualta, jos hakijan omasta toiminnasta muualla syntyviä maa-aineksia ei olisi tarjolla. Kyse ei ollut myöskään hyväksytyyn suunnitelman mukaisesta rakenteesta, jossa maa-ainesta käytettäisiin esimerkiksi kaavassa määritellyyn käyttökohteeseen tai muuhun viranomaispäätöksessä määritellyyn tarkoitukseen. Näin ollen hakemuksen mukaista pilaantumattomaa maa-ainesta oli voitu pitää jätelain mukaisena jätteenä.

Kun otettiin huomioon hakemuksen mukainen suuri maa-aineksen määrä, toiminnan kokonaiskesto, pellon korkeussuhteiden huomattava muuttaminen ja peltoviljelyn parantamiseksi poikkeuksellinen maaperän muokkaus, toimintaa oli pidettävä laitospainaisena jätteenkäsitelyinä. Edelleen kun otettiin huomioon se, että hakijayhtiö harjoitti

maanrakennustoimintaa, jonka toiminnassa syntyvän jätteen käsitteelyyn se haki ympäristölupaa, kyse oli myös jätteen ammattimaisesta käsittelystä.

Vaikka mahdollisesti osaa maa-ainesten sijoittamista alueelle olisi voitu pitää jätteen hyötykäyttönä, toiminnan hyväksyttävyyttä oli arvioitava hakemuksen mukaisena. Pellonparantamiseen tarvittavien maa-ainesten määrän viljelytekni- nen tarve tuli aina osoittaa asianmukaisilla selvityksillä. Kun otettiin huomioon hankkeen toteuttamiseen tarkoitettun maa-aineksen suuri määrä, toiminnan pitkä kesto sekä saatu selvitys vettymishaittojen poistamisesta, asiassa oli jäänyt selvittämättä, käytetäänkö maa-aineksia pellon rakenteessa vain määrä, joka on tavoiteltavaan peltonparannukseen kuuluvan korkeussuhteiden muuttamisen ja painanteiden täyttämisen hyödyllisen vaikutuksen aikaansaamiseksi tarpeen. Koska maa-ainesten käyttöä oli pidettävä ylimitoitettuna jätteen hyödyntämistarpeeseen nähden, aluehallintoviraston oli tullut hylätä hakemus kokonaisuudessaan. Lupahakemuksen mukaisesti toteutettuna toimintaa oli näin ollen pidettävä muuna kuin jätteen hyödyntämistoimintana eli tässä tapauksessa maa-ainesjätteen loppusijoittamisena.

Ottaen huomioon ympäristönsuojelulain 12 §:n ja 49 §:n 1 momentissa sanotut luvan myöntämisen edellytykset ja erityisesti toiminnasta mahdollisesti aiheutuvan kohtuuttoman rasituksen, toiminnalle ei hakemuksessa ja asiassa muutoin esitetyn selvityksen pohjalta ollut ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä.

Ympäristönsuojelulaki 5 § 1 momentti, 11 § 1 ja 2 momentti, 12 § 1 momentti, 27 § 1 ja 2 momentti, 39 § 2 ja 3 momentti, 40 §, 48 § 2 momentti, 49 § kohdat 1–5, lain liite 1 taulukko 2 kohta 13 f
Eräistä naapurussuhteista annettu laki 17 § 1 ja 2 momentti
Jätelaki 5 § 1 ja 2 momentti, 6 § 1 momentti kohdat 15, 16 ja 17, 8 §
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (2008/98/EY) johdantolause 11,

2 artikla kohta 1 alakohta c, 3 artikla 1 kohta

Verotusasiat

KHO:2021:85

Kiinteistövero – Ennakkoratkaisu – Veron peruste – Arvostaminen – Kaivospiiri – Kaivosyhtiö – Kaivosteollisuuden kiinteistö – Maapohja – Rikastushiekka-allas – Kaivosvesien selkeytysallas

A Oy omisti kaivospiirin alueella kiinteistön, jolla sijaitti kaivostoimintaa palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. Asiassa oli yhtiön saamaa ennakkoratkaisua koskevasta muutoksenhausta ratkaistavana, kuuluivatko kiinteistön maapohja ja sillä sijaitsevat rikastushiekka- ja kaivosvesien selkeytysallat kiinteistöveron perusteeseen, ja miten maapohja ja altaat oli siinä tapauksessa kiinteistöverotuksessa arvostettava.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kaivosyhtiön omistamaa kaivosteollisuuden käytössä olevaa kiinteistöä ei kiinteistöverolaissa ollut säädetty verosta vapaaksi kiinteistöksi. Kiinteistöstä oli siten suoritettava veroa. Koska kiinteistön maapohja ei ollut maa- tai metsätalouden joutokäytössä olevaa maata eikä muutakaan maatilatalouden maata ja koska maapohjaa ei ollut myöskään arvostettava maa-ainesten topaikkana, maapohja kuului kiinteistöveron perusteeseen rakennusmaana, ja se oli arvostettava rakennusmaan laskentaperusteiden mukaisesti.

Kiinteistöllä sijaitsevat rikastushiekka- ja kaivosvesien selkeytysallat olivat kiinteistöön pysyvästi liitetyjä ja sen käyttötarkoitusta palvelevia rakennelmia. Näin ollen ne kuuluivat kiinteistön ainesosina kiinteistöveron perusteeseen. Altaat oli arvostettava rakennuskustannusten perusteella, ja niiden jälleenhankinta-arvosta oli vähennettävä rakennelman vuotuinen ikäalennus. Koska rikastushiekka-altaan täytyessä sen arvon aleni, altaan jälleenhankinta-arvoa oli tarvittaessa vähennettävä myös sen arvon alenemista vastaavalla määrällä.

Kiinteistön verotusarvo vahvistetaan kaavamaisilla arvostamisperusteilla. Kiinteistön yksilölliset

ominaisuudet saavat kuitenkin merkitystä verotusarvon enimmäismäärää koskevan sääntelyn kautta. Koska kaivosyhtiön kaivospiiriin kuuluvien kiinteistöjen käyttöoikeudesta maanomistajille maksamat lunastuskorvaukset oli määrätty maanomistajille aiheutuneiden taloudellisten menetysten perusteella, lunastuskorvausten ei voitu katsoa osoittavan kaivosyhtiön omistaman kiinteistön käypää arvoa yhtiön hallussa. Näin ollen yhtiö ei ollut asiassa selvittänyt, että kiinteistön laskennallinen arvostaminen johtaisi sen käypää arvoa korkeampaan verotusarvoon. Ennakkoratkaisu verovuosille 2018 ja 2019. Äänestys altaiden veronalaisuuden osalta 3–2.

Kiinteistöverolaki 2 § 1 ja 3 momentti ja 15 §

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 29 § 1 ja 4 momentti, 30 § 1 momentti 3 kohta sekä 2 ja 3 momentti ja 32 §

Valtiovarainministeriön asetus rakennusten jälleenhankinta-arvon laskentaperusteista 21 § 1 momentti ja 4 momentti

Verohallinnon päätös rakennusmaan verotusarvon laskentaperusteista (766/2017 ja 844/2018) 3 § ja 5 §
Ks. ja vrt. KHO 9.5.2014 taltionnumero 1536

KHO:2021:92

Lahjaverotus – Ennakkoratkaisu – Sukupolvenvaihdoshuojennus – Nettovarallisuuden laskennassa noudatettujen perusteiden mukainen arvo – Yritysvarallisuudessa tapahtunut muutos – Osakkuusyhtiön osakkeiden myynti – Olennainen muutos

Äiti lahjoitti huhtikuussa 2019 lapsilleen samalla luovutuksella kaikki yksin omistamansa X Oy:n osakkeet. Lahjoituksiin sovellettiin perintö- ja lahjaverolain 55 §:n mukaisesti sukupolvenvaihdoshuojennusta koskevaa säännöstä ja 56 §:n mukaista maksuhuojennussäännöstä.

X Oy oli myynyt 70 prosenttia omistamistaan Z Oy:n osakkeista ulkopuoliselle ostajalle X Oy:n viimeisimmän tilikauden päättymisen jälkeen mutta ennen lahjoituksen toteuttamista. Myytyjen osakkeiden tasearvo vuoden 2018 tilin-

päätöksessä oli noin 300 000 euroa ja vertailuarvo noin 10 miljoonaa euroa. Osakkeiden myyntihinta oli noin 31 miljoonaa euroa.

X Oy:n yritysvarallisuuden muu-
tosta edellisen vuoden päättymisen
ja lahjoituksen välillä oli pidettävä
olennaisena. Verohallinto oli siten
voinut antamassaan ennakkorat-
kaisussa poiketa varojen arvosta-
misesta verotuksessa annetun lain
5 §:n mukaisten perusteiden nojal-
la määritetystä X Oy:n vuoden
2018 tilinpäätökseen perustuvasta
vertailuarvosta siten, että nettova-
rallisuudesta oli poistettu myytyjen
Z Oy:n osakkeiden vertailuarvo ja
nettovarallisuuteen oli lisätty käy-
pään arvoon arvostettu Z Oy:n
osakkeiden kauppahinta.

Äänestys 4–1.

Perintö- ja lahjaverolaki 1 § 1 mo-
mentti, 9 § 1 momentti, 20 § 1 mo-
mentti, 21 §, 55 § 1 ja 2 momentti
Laki varojen arvostamisesta vero-
tuksessa 5 § 1 ja 2 momentti

KHO:2021:107

Valmistevero – Polttoainevero – Oikeus veron palautukseen – Tavaran valmistaminen – Materi- aalin kierrätys – Rautametallin polttoleikkaaminen

Metalliromun kierrätysalalla toimi-
va A Oy polttoleikkasi käyttämättä
jääneestä tai käytöstä poistetusta
rautametallista asiakkaan tarpei-
den mukaisia paloja, joita se myi
valimo- ja terästeollisuudelle sula-
tettavaksi ja uudelleen käytettäväk-
si raaka-aineeksi. Asiassa oli kysy-
mys siitä, oliko A Oy oikeutettu saa-
maan polttoaineveron palautuksen
rautametallin polttoleikkaamiseen
käytetystä nestekaasusta.

Polttoaineveron palautuksen
edellytyksenä on, että polttoainetta
käytetään välittömästi ensikäytös-
sä teollisessa tavaran valmistukses-
sa. Korkein hallinto-oikeus katsoi,
että rautametallin polttoleikkaami-
sessa asiakkaiden vaatimusten mu-
kaisesti ei ollut kysymys tavaran
valmistamisesta vaan tavaraan koh-
distuvasta työsuorituksesta, jossa

materiaali muokattiin toiseen ko-
koon ja muotoon. Näin ollen A Oy
ei ollut käyttänyt nestekaasua polt-
toaineveron palautukseen oikeutta-
vassa toiminnassa eikä yhtiöllä ol-
lut oikeutta polttoaineveron palau-
tukseen.

Äänestys 4–1.

Valmisteveron palautushakemus
ajalta 1.1.–31.12.2016.
Laki nestemäisten polttoaineiden
valmisteverosta 1 § 1 momentti,
9 § 3 kohta ja 9 a § 1 momentti
(1399/2010)
Neuvoston direktiivi 2003/96/EY
energiatuotteiden ja sähkön vero-
tusta koskevan yhteisön kehyksen
uudistamisesta 4 artikla b alakohta
ensimmäinen luettelukohta

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2021–44

Syyte – Syytteen tarkistaminen – Syyteoikeus – Syyteoikeuden vanhentuminen

Diaarinumero: R2021/110

Alemman tuomioistuimen ratkai-
su: Turun hovioikeus 30.11.2020
R20/889

A:lle oli käräjäoikeudessa vaadittu
rangaistusta pahoinpitelystä. Kärä-
jäoikeus oli tuominnut hänet ranga-
istukseen vammantuottamuksesta.
Hovioikeuden evätyä A:lta jat-
kokäsittelyluvan Korkein oikeus oli
todennut A:n tulleen tuomituksi
muusta teosta kuin mistä hänelle
oli vaadittu rangaistusta, myöntä-
nyt jatkokäsittelyluvan ja palautta-
nut asian hovioikeuteen. Hovioike-
udessa A:n valitukseen antamas-
saan vastauksessa syyttäjä oli esi-
tänyt toissijaisen rangaistusvaati-
muksen vammantuottamuksesta.
Vastauksen antamisen hetkellä syy-
teoikeus vammantuottamuksesta oli
jo vanhentunut. Kysymys siitä, oli-
ko vammantuottamusta koskevan
syytteen syyteoikeuden vanhentu-

minen katkennut käräjäoikeudessa
A:lle pahoinpitelyä koskeva haaste
tiedoksi antamalla.

VL:2021–45

Testamentti – Testamentin moite – Pesänjakaja

Diaarinumero: S2021/117

Alemman tuomioistuimen ratkai-
su: Helsingin hovioikeus
18.12.2020 S18/2903

Rintaperillisittä vuonna 2015 97-vuo-
tiaana kuollut A oli tehnyt useita tes-
tamenteja. Kuolinpesään oli mää-
rätty pesänjakaja. Vuonna 2005 laa-
ditun testamentin edunsaaja B myö-
täpuoliseen vaati kanteessaan, että
A:n viimeisin, vuonna 2011 tekemä
testamentti julistetaan pätemättö-
mäksi asian vastaajina olevien edun-
saajien osalta. Hovioikeus katsoi, et-
tä B:llä myötäpuoliseen oli oikeudel-
linen tarve saada asia tuomioistui-
men käsiteltäväksi, kun asian ratkai-
seminen edellytti laajan henkilö-
todistelun vastaanottamista, eivätkä
kantajat pesänjakajan hallinnon al-
kaessa olleet tietoisia muista testa-
menteista, eikä heitä ollut kutsuttu
pesänselvityskokoukseen.

Kysymys siitä, oliko testamentin
edunsaajilla oikeus ajaa testamen-
tin pätemättömyyttä koskevaa eril-
liskannetta, kun kuolinpesään oli
määrätty pesänjakaja.

VL:2021–53

Viestintärikos – Viestintäsalai- suuden loukkaus

Diaarinumero: R2021/69

Alemman tuomioistuimen ratkai-
su: Rovaniemen hovioikeus
20.11.2020 R20/404

Työnantajan edustaja A oli B:n työ-
suhteen päättymisen jälkeen jättänyt
auki tämän työ sähköpostiosoitteen
ja antanut muiden työntekijöiden
tehtäväksi seurata sähköpostia. Kysy-
mys siitä, oliko A syyllistynyt rikos-
lain 38 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun
viestintäsalaisuuden loukkaukseen.